
21.06.09

DEFILHARMONIE

LAUREATEN KONINGIN ELISABETHWEDSTRIJD

VOOR VIOOL 2009

CONCERTZAAL - 20.00

CONCERTGEBOUW

BIO

Ray Chen werd op vijftienjarige leeftijd toegelaten tot het Curtis Institute of Music in Philadelphia. Hij specialiseerde zich in masterclasses bij Midori, Maxim Vengerov en Antje Weithaas. Op achtjarige leeftijd gaf hij zijn eerste concert met het Queensland Philharmonic Orchestra en het jaar daarop werd hij gevraagd te spelen tijdens de opening van de Olympische Winterspelen in Japan. In 2008 won hij de Eerste Prijs van de Yehudi Menuhinwedstrijd. Daarna trad hij op met orkesten als het Mariinsky Symphony Orchestra en het State Symphony Orchestra van Azerbeidzjan. Dit jaar won hij de Eerste Prijs van de Young Concert Artists International Auditions in New York.

*Eerste prijs – Grote internationale prijs
Koningin Elisabethwedstrijd
Prijs Koningin Fabiola*

Lorenzo Gatto werd op elfjarige leeftijd toegelaten aan het Koninklijk Conservatorium Brussel. Op vijftienjarige leeftijd werd hij toegelaten tot de Muziekkapel Koningin Elisabeth. Hij vervolmaakte zich in de klas van Véronique Bogaerts en Augustin Dumay. Sinds 2005 studeert hij aan het Conservatorium van Wenen. Lorenzo Gatto is laureaat van talrijke wedstrijden. Hij soleerde reeds met orkesten als het BBC Philharmonic Orchestra en het Koninklijke Kamerorkest van Wallonië. Daarbij werkte hij samen met musici als Seiji Ozawa, Midori, Zakar Bron, Salvatore Accardo en Julian Rachlin.

*Tweede prijs Koningin Elisabethwedstrijd
Prijs van de Belgische Federale Regering*

Ilian Gârnet werd geboren in Sint-Petersburg, studeerde in Moldavië en zette zijn opleiding verder in Finland aan de Sibelius-academie. In 2001 studeerde hij aan het Conservatorium van Maastricht. Sinds zijn negende won hij talrijke prijzen op nationale en internationale muziekwedstrijden. Zo onderscheidde hij zich onlangs in de David Oistrakhwedstrijd en de Tibor Vargawedstrijd. Hij trad op in Roemenië, Wit-Rusland, Oekraïne, Rusland, Polen, Bulgarije, Duitsland, Spanje, Frankrijk, Oostenrijk, Finland, Zwitserland, Nederland en Kazachstan en speelde onder meer met de filharmonische orkesten van Cluj, Istanbul en Zürich.

*Derde prijs Koningin Elisabethwedstrijd
Prijs van Graaf de Launoit*

Aldert Vermeulen studeerde piano aan het Sweelinck Conservatorium en directie bij Joop van Zon, beide te Amsterdam. Hij won de Bach-Preis en assisteerde dirigenten bij operaproducties, zoals Riccardo Chailly, Colin Davis, Edo de Waart en John Eliot Gardiner. De dirigent Christian Thielemann haalde hem vanaf 2000 als assistent naar de Wagner Festspiele in Bayreuth. Als zelfstandig dirigent dirigeerde hij onder meer bij de Nationale Reisopera, Het Orkest van het Oosten, het Residentie Orkest in Den Haag, het Noord Nederlands Orkest en Opera Zuid.

UITVOERDERS

orkest

DEFILHARMONIE

dirigent

ALDERT VERMEULEN

laureaten Koningin Elisabethwedstrijd voor viool 2009

RAY CHEN

LORENZO GATTO

ILIAN GARNET

PROGRAMMA

Pyotr Il'yich Tchaikovsky (1840-1893),

Capriccio Italien opus 45 (1880)

Dmitri Shostakovich (1906-1975),

Vioolconcerto nr. 1 in a opus 77 (1948)

- Nocturne: Moderato
- Scherzo: Allegro
- Passacaglia: Andante - Cadenza (attacca)
- Burlesque: Allegro con brio - Presto

Ilian Garnet, viool

— Pauze —

Camille Saint-Saëns (1835-1921),

Vioolconcerto nr. 3 in b opus 61 (1880)

- Allegro non troppo
- Andantino quasi allegretto
- Molto moderato e maestoso - Allegro non troppo

Lorenzo Gatto, viool

Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809-1847),

Vioolconcerto nr. 2 in e opus 64 (1844)

- Allegro molto appassionato
- Andante
- Allegretto non troppo - Allegro molto vivace

Ray Chen, viool

Dmitri Shostakovich

Vioolconcerto nr. 1 in a opus 77

Geen vertelling over Dmitri Shostakovich of de Sovjetstaat kijkt over de schouder mee. Liever zou hij wellicht hebben dat zijn muziek op zich zou staan. Dat we zijn composities niet zo nodig zouden associëren met de allesvernietigende Sovjetcensuur. Dat zijn artistieke lijdensweg maar bleekjes zou afsteken tegenover de muziek die hij naliet. Ironisch genoeg is het net zijn intellectueel-heroïsch verzet tegen de Sovjetdogma's die de muziek van Shostakovich tot op vandaag haar mythische aura verleent.

Dat Shostakovich vreesde om eens voor zijn compromisloze buitenissigheden veroordeeld te zullen worden, weerhield hem ervan sommige composities onmiddellijk openbaar te maken. Ongetwijfeld het bekendste voorbeeld daarvan is zijn *Eerste Vioolconcerto*: het werk dat hij in 1948 voltooide onder opusnummer 77, maar pas in 1955 als opus 99 aan het publiek voorstelde. Het vierdelige concerto – volgens David Oistrakh, aan wie het opgedragen werd, 'een werk dat zich bepaald niet makkelijk in de handen laat leggen' – opent met een donkergekleurde *Nocturne*.

In het ritmisch virulente *Scherzo* knoopt de componist orkest en solist aan een strak touwtje en loodst hij beide door een zinneloos doldraaiende beweging, die al van bij de start – waarin de viool tegendraadse accenten plaatst op de houtblazers – bol staat van nervositeit. Te midden van alle gejaagdheid vindt Shostakovich de ruimte om er zijn initialen (D-Es-C-H) te poneren – een muzikale signatuur die later ook zijn *Achtste Strijkkwartet*, *Tiende* en *Vijftiende Symfonie* zou sieren.

Net zoals in het *Vioolconcerto* van Benjamin Britten maakt Shostakovich in zijn centrale langzame beweging gebruik van de passacaglia (een reeks variaties boven een steeds weerkerende basmelodie). Op het einde van deze beweging volgt een langgerekte *cadenza*, waarin de viool materiaal uit de vorige delen ombuigt tot een getormenteerde monoloog. Op zoveel bedachtzaams volgt opnieuw een wodka-dronken beweging.

Shostakovich rondt zijn concerto af met een finale, die zich middels een overdosis aan frenetieke ritmes en hysterische melodieën (waaronder een zenuwzieke variant op het passacagliathema) aan de ernst van de voorgaande beweging tracht te onttrekken. Een vergeefse poging, want net de overspannen virtuositeiten maken deze *Burleske* tot een grimige, en daarom meesterlijke afsluiter van een concerto dat – in de woorden van Oistrakh – 'de solist in een "shakespeariaanse" rol dwingt, die het uiterste inzake emotioneel en intellectueel engagement vereist.'

Camille Saint-Saëns

Vioolconcerto nr. 3 in b opus 61

'Het mag een groot gebrek lijken, maar ik kan er eenvoudigweg niets aan doen: ik ben een eclecticus. Je kan je eigen natuur niet verloochenen', zo vergoelijkte Saint-Saëns zijn verbluffende veelzijdigheid. De buigzaamheid van zijn eclecticische geest zet het gangbare oordeel over hem als 'conservatief' componist danig op de helling. Dat Saint-Saëns dus ook op vlak van concertmuziek een authentiek handschrift ontwikkelde, mag duidelijk zijn. Met vijf pianoconcerto's, drie vioolconcerto's, twee celloconcerto's en tal van kortere stukken voor solist en orkest stond hij garant voor een overdosis raffinement. Saint-Saëns' uitgangspunt daarbij was het Mozartiaanse concertmodel: een maximum aan gratie, in combine met een minimum aan muzikaal wroetwerk. Toch zijn 's mans concerto's niet zomaar heruitgaven van de achttiende-eeuwse concertpraxis. Strikt genomen week de componist in elk concerto af van de spelregels die eigen zijn aan het genre.

Ook Saint-Saëns' zelden gespeelde *Derde Vioolconcerto* legt getuigenis af van 's mans exceptionele klasse. Het concerto, opgedragen aan de Spaanse topviolist Pablo de Sarasate, werd geschreven in 1880 en is – ondanks zijn geringe populariteit – een perfect voorbeeld van Saint-Saëns' vindingrijkheid. Zo schakelt de componist in het eerste (cadensloze) deel niet door naar een nevenmelodie in sol groot, maar naar mi groot, wat een wonderlijk magisch effect oplevert, dat haaks staat op het passionele tumult waarmee dit concerto opent.

In het tweede deel lanceert Saint-Saëns een langzaam wiegende barcarolle, waarin de vioolpartij uit is op een potje kamermuziek met de houtblazers. De arpeggio's die weerklinken in de slotpassage van deze beweging zijn geschreven naar de (grote) handen van de Sarasate en versmelten prachtig met de klarinet.

Voor de finale spiegelt Saint-Saëns zich aan Mendelssohns beroemde *Vioolconcerto*, die zijn finale eveneens laat voorafgaan door een recitatiefachtig dialoogje met het orkest. Waar Mendelssohn zich eerder bescheiden opstelt, gaat Saint-Saëns (conform de tumultueuze aanhef van zijn concerto) iets emotioneler te werk. In de finale etaleert de componist overigens het treffendst zijn atypische vormconcept: niet het openingsdeel, maar wel deze finale is de meest complexe, uitgebreide beweging van het concerto. Saint-Saëns slingert de luisteraar een overdaad aan memorabele melodieën (een marsachtig hoofdthema, een smachtende cantilene, een bedachtzaam en Wagneriaans koraal) naar de oren. Opvallend is vooral de manier waarop Saint-Saëns erin slaagt om de juiste balans te vinden tussen virtuoze brio en zangerige eenvoud. Nergens verzinkt het concerto in louter passagewerk, maar steeds staat de technische vingervlugheid ten dienste van de muzikale vertelling. Net die wisselwerking tussen raffinement en profondeur maakt Saint-Saëns' *Derde Vioolconcerto* tot een van de best bewaarde geheimen van de negentiende-eeuwse concertliteratuur.

Felix Mendelssohn-Bartholdy,
Vioolconcerto nr. 2 in e opus 64

Felix Mendelssohn hoefde niet lang op zoek naar een geschikte solist voor zijn *Vioolconcerto*. Al van bij de start stond vast dat Ferdinand David de geknipte persoon was. Deze illustere violist was, naast concertmeester van Mendelssohns Gewandhaus Orchester, ook violdocent aan het conservatorium van Leipzig. Een waardiger solist kon Mendelssohn zich niet denken. Een verstandiger ook niet, en dus betrok Mendelssohn David in zijn compositieproces. De lange brief die Mendelssohn in december 1844 aan David schreef, maakt duidelijk dat de componist zich niet te beroerd vond te luisteren naar diens opmerkingen. Is de nieuwe cadens naar wens? Is alles 'correct en vlot' geschreven? Klinkt het allemaal briljant en complexloos genoeg? Achter deze vragen gaat Mendelssohns wens schuil om een concerto te schrijven dat niet vervalft in romantische (lees: beethoveniaanse) pathos.

In de ruim tien andere concerto's die Mendelssohn voltooide vóór zijn beroemde *Vioolconcerto* wist de componist de pathetische retoriek van Beethoven in te ruilen voor een weldaad van ongekunsteld en natuurlijk musicerplezier. Mendelssohns laatste concerto is in dat opzicht de bekroning en apotheose van een levenslang proces. Anderhalve maat geroezemoes weerklinkt en de solist zet een oeverloos elegante en nonchalante melodie in. Wanneer even later de eerste grote orkestpassage klinkt, ingeleid door enkele dramatische uithalen van de viool, valt op hoe Mendelssohn er in slaagt de efemere melodie om te buigen tot een snoevende orkesttune. Ook het neventhema is opvallend vindingrijk: de soloviool verschijnt er in samenspraak met vier houtblazers. Wellicht het opvallendst is de plaats van de solocadens: niet net voor de slotmaten zoals de traditie het vraagt, maar wel halverwege de eerste beweging. Als gevolg daarvan gaat er aan de briljante solopassage geen orkestrale curtain riser vooraf, maar manoeuvreert de solist zich subtiel op de voorgrond. Minstens zo verrassend is het einde van de cadens, waar het orkest gewoon binnenvalt terwijl de viool arpeggio's ten beste geeft.

Net zoals zijn overige mature concerto's streeft Mendelssohns *Vioolconcerto* naar een eendelige concertvorm: geen drie afzonderlijke bewegingen dus, maar drie aan elkaar gelinkte atmosferische scènes. Tussen het openingsdeel en de langzame beweging (een zalvend 'lied zonder woorden') klinkt een verdwaalde fagot, in de aanloop naar de wonderlijk briljante finale kabbelt een gekortwiekt intermezzootje.

Het gebrek aan grootschalige orkestpassages, de slimme brugstukken tussen de delen, de afwezigheid van gedachteloos virtuozen spel, het improvisatorische samenspel tussen orkest en solist en bovenal de zonovergoten achteloosheid waarmee Mendelssohn zijn laatste concerto bekleedt, maken deze compositie – in de woorden van muziekfilosoof Joseph Kerman – tot 'een briljante kanttekening bij Beethovens *Vioolconcerto*'.

deFilharmonie

eerste viool	atviool	fluit	tuba
Shirly Laub,	Sander Geerts	Carla Meijers	Bart Van Neyghem
concertmeester	Rajmund Glowczynski	Johny Grossard	
Eric Baeten	Tahlia Petrosian	Peter Verhoyen	pauken
Peter Manouilov	Ingrid Ceuppens		Pieterjan Vranckx
Eva Zylka	Wieslaw Chorosinski	hobo	
Yuko Kimura	Pawel Krymer	Eric Speller	percussie
Sihong Liang	Krzysztof Kubala	Sébastien Vanlerberghe	Gérard Caucheteux
Emiel Pieters	Peter Swaan	Dimitri Mestdag	Ludo Cools
Christophe Pochet	Bart Vanistendael		Jürgen Van Assche
Françoise Queguiner	Marija Krumes	klarinet	Peter Cools
Guido Van Dooren	Lisbeth Lannie	Benjamin Dieltjens	
Vania Batchvarova	Iris Roggeman	Ria Moortgat	harp
Manuel Camacho- Santos	cello	Danny Corstjens	Anne Le Roy
Jennifer De Keers- maecker	Marc Vossen	fagot	celesta
Peter Despiegelaere	Olivier Robe	Oliver Engels	Barbara Baltussen
Claire Lechien	Birgitta Barrea	Bruno Verrept	
Laie Lee	Christina De Mey	Tobias Knobloch	
	Mieczyslaw Szynal		
tweede viool	Jan Willekens	hoorn	
Miki Tsunoda	Dieter Schützhoff	Michaela Buzkova	
Tamas Sandor	Johannes Burghoff	Koenraad Cools	
Frederic Van Hille	Tünde Kirkosa	Gaston Coppye	
Krystyna Bohacz	Esther Torrenga	Koenraad Thijs	
Nana Hiraide	contrabas	trompet	
Jack Ooms	Christian Vander Borght	Simon Van Hoecke	
Ilse Pasmans	Aykut Dursen	Luc Van Gorp	
David Perry	Tadeusz Bohuszewicz	Steven Verhaert	
Lydia Seymourtier	Julita Fasseva	Steven Bossuyt	
Annie Soukiassian	Jeremiusz Trzaska		
Marjolijn Van der Jeught	Hekuran Bruci	trombone	
Geraldine De Baets	Koenraad Hofman	Roel Avonds	
Ann Lafaille	Dirk Van Gorp	Bernard Versavel	
Tatjana Scheck		Bob Van Der Strieckt	

Yannick Nézet-Séguin © Marco Borggreve

IN DE KIJKER

DE REEKS 'ORKESTRAAL' IN HET CONCERTGEBOUW

Het seizoen 2009-2010 bevat een indrukwekkende reeks symfonische concerten. Na de uiterst succesvolle uitvoering van Mahlers vijfde symfonie vorig seizoen, brengt het **Rotterdams Philharmonisch Orkest** nu Mahlers sublieme negende symfonie. Het Concertgebouw stelt u ook met plezier het **SWR Sinfonieorchester** voor en het **Kammerorchester Basel**, twee van de interessantste en meest dynamische orkesten van vandaag. Herontdek Dvořák's populaire negende symfonie 'Uit de Nieuwe Wereld' en de symfonieën van Brahms. Iván Fisher komt terug naar Brugge met Mozart en Bartók. Wanneer hij niet alleen zijn eigen **Budapest Festival Orchestra** dirigeert, maar ook het **Collegium Vocale Gent**, kunnen de verwachtingen nauwelijks hoger gespannen zijn.

U kunt voor alle concerten losse tickets kopen, maar met een abonnement Orkestraal A of B geniet u aan een voordeeltarief van het grote symfonische repertoire, uitgevoerd door de beste Belgische en internationale orkesten.

CONCERTGEBOUWCAFE

Geniet van een verwenkoffie, fingerfood of lunches à la carte in het Concertgebouwcafé. Beluister aan je tafel de cd-selectie als voor- of naproefje van een concert, of lees er een goed boek van het Concertgebouw. De cd's en boeken zijn bovendien ter plaatse te koop. Tijdelijke fototentoonstellingen komen goed tot hun recht in de hedendaagse architectuur van Robbrecht en Daem. U vindt dit rookvrije cultuurcafé op de benedenverdieping van het Concertgebouw.

tickets & info: www.concertgebouw.be / +32 70 22 33 02 / In&Uit, 't Zand 34, 8000 Brugge

DISCOVERY

DISCOVERYPAS
50 % KORTING VOOR JONGEREN

Region
West-Vlaanderen

BRUGGE

DeMorgen
een open geest belooft meer

Knack
wekelijk
FOCUS
www.knack.be

Klara

PORT AUTHORITY
ZEEBRUGGE

Electrabel

FLUXYS
EXCELLENCE IN GAS TECHNOLOGY

BOMBARDIER